

Dudorov A.A. Murder Involving Rape: Issues of Qualification and Improvement of Criminal Law

The problem of referring murder combined with rape and violent unnatural gratification of sexual desire (clause 10, part 2, Article 115 of the Criminal Code of Ukraine) to the category of composed crimes is raised and related issues of crimes qualification are discussed.

It is proved that a positive or negative response to the question of whether the structure of "combined" murder fixed in clause 10, part 2, Article 115 of the Criminal Code of Ukraine eliminates qualification for multiple offenses stipulated by the relevant parts of Articles 115 and 152 of the Criminal Code of Ukraine, and whether the fact of rape committed by a person is absorbed by it, depends on recognition or, conversely, non recognition of the discussed type of murder as a composed crime.

The author recognizes as more convincing the arguments by those scholars who deny reference of murder combined with rape, to the composed crimes and consequently do not consider it appropriate to deviate from established approach in practice to qualifying rape and murder combined with rape, for totality of offenses under the relevant parts of Articles 115 and 152 of the Criminal Code of Ukraine. At the same time it is established that intentional deprivation of victim's life cannot be recognized as manifestation of extremely aggravated consequences caused by rape.

It is shown that when classifying discussed actions it should be considered, among other things, that clause 10, part 2, Article 115 of the Criminal Code of Ukraine in some of its applications is a special rule in relation to clause 9, part 2, Article 115 of the Criminal Code of Ukraine, which refers to the murder with intent to conceal another crime or facilitate its commission. However, it is proved that since clause 9, part 2, Article 115 of the Criminal Code of Ukraine does not include all possible types of connection between murder and violent sexual offenses it will be incorrect to exclude clause 10 from part 2 of Art. 115 of the Criminal Code of Ukraine without combining such step with other legislative changes.

Based on the analysis of approaches developed by the doctrine, proposals to improve criminal law in the area of liability for "combined" murders are formulated. According to the author, clause 9, part 2, Article 115 of the Criminal Code of Ukraine should address murder in connection with the commission of a crime or other socially dangerous offense under the Criminal Code. And when improving clause 10, part 2, Article 115 of the Criminal Code of Ukraine, one should abandon ambiguous wording of the "combined" murder and instead consider the need to employ this criminal law norm in cases of intentional homicides, committed on sexual grounds without connections, however, with rape or violent unnatural gratification of sexual desire.

Key words: *murder, rape, qualification, totality of offenses, composed crime, extremely aggravated consequences.*

УДК 343.3/7

Є. В. Пилипенко

ПОТЕРПЛІЙ ЯК ОБОВ'ЯЗКОВА ОЗНАКА ПЕРЕШКОДЖАННЯ ЗАКОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Статтю присвячено аналізу спеціального потерпілого як факультативної ознаки складів злочинів, що полягають у перешкодженні законній діяльності. На підставі проведеного аналізу запропоновано зміни до кримінального законодавства щодо визначення ознак потерпілого в зазначених складах злочинів.

Ключові слова: *перешкодження, законна діяльність, військове формування, журналіст.*

Постановка проблеми. Перешкоджання законній діяльності як протиправне діяння порушує право певних суб'єктів на здійснення якоїсь діяльності, не забороненої законом. Тому важливого значення для з'ясування природи таких дій, визначення ступеня суспільної небезпечності злочину, правильної кваліфікації тощо набуває визначення потерпілого від учинення таких злочинів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремим проблемам кримінальної відповідальності за вчинення злочинів, що полягають у перешкодженні законній діяльності присвятили свої праці такі вчені, як Т.К. Агузаров, Я.С. Безпала, Є.М. Блажівський, К.М. Буряк, Р.В. Вереша, Л.В. Дорош, О.О. Дудоров, І.М. Залялова, І.О. Зінченко, О.О. Кваша, Л.П. Медіна, М.О. Мягков, Т.Д. Нурахмедов, В.І. Осадчий, Т.Д. Устінова та інші. Проте в цих роботах недостатньо уваги приділяється ознакам потерпілого від перешкоджання законній діяльності.

Формування цілей. Метою статті є аналіз ознак потерпілого від злочинів, що полягають у перешкодженні законній діяльності.

Виклад основного матеріалу. Спеціальний потерпілий як факультативна ознака складу злочину виділяється не у всіх злочинах, що полягають у перешкодженні законній діяльності. Так, потерпілим від перешкоджання здійсненню релігійного обряду може бути вчинене стосовно будь-якої особи, яка таку діяльність здійснює, законодавство не встановлює жодних обмежень щодо здійснення такої діяльності. Водночас інші види перешкоджання можуть бути вчинені тільки по відношенню до чітко визначених у законодавстві осіб. Так, потерпілим від перешкоджання діяльності Збройних сил України та інших військових формувань можуть бути лише члени таких формувань, від перешкоджання законній професійній діяльності журналістів – тільки професійний журналіст, від перешкоджання діяльності професійних спілок, політичних партій, громадських організацій – професійні спілки, політичні партії, громадські організації та їх органи.

Визначення терміна «журналіст» наводиться в багатьох нормативно-правових актах, зокрема в Законах України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» від 16.11.1992 № 2782-ХІІ (стаття 25), «Про інформаційні агентства» від 28.02.1995 № 74/95-ВР (стаття 21) тощо. Проте на думку дослідників, найбільш універсальним та таким, що містить усі істотні ознаки поняття «журналіст» є визначення, наведене в статті 1 Закону України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів» від 23.09.1997 № 540/97-ВР [1, с. 24; 2, с. 86]. Відповідно до норм названого закону журналіст – це творчий працівник, який професійно збирає, одержує, створює й займається підготовкою інформації для засобів масової інформації, виконує редакційно-посадові службові обов'язки в засобах масової інформації (у штаті або на позаштатних засадах) відповідно до професійних назв посад (роботи) журналіста, які зазначаються в державному класифікаторі професій України [3]. Проте таке визначення, на нашу думку, також не позбавлене недоліків. По-перше, включення до визначення поняття журналіста такої ознаки як виконання редакційно-

посадових службових обов'язків видається зайвою, адже з одного боку, виконання таких обов'язків може бути жодним чином не пов'язане з професійною журналістською діяльністю, а з іншого – не всі журналісти (особливо позаштатні) виконують такі обов'язки. По-друге, прив'язка до державного класифікатора професій України, звичайно, значно спрощує встановлення правового статусу певної особи, але додає казуїстичності визначенню й позбавляє можливості віднесення до числа журналістів представників іноземних засобів масової інформації. На недоречність посилання на закріплення назви посад (роботи) журналіста в державному класифікаторі професій України вказує і О.Є. Бухтатий [4, с. 13].

Л. Костенко, проаналізувавши визначення журналіста, наведені в законі, виділяє такі їх спільні риси:

1. Журналіст – це завжди працівник творчий.
2. Журналіст – це працівник, який збирає, обробляє й створює інформацію.
3. Журналіст – це працівник необов'язково штатний, він може бути позаштатним або взагалі діяти за іншим видом уповноваження.
4. Належність журналіста підтверджується спеціальним (єдино не визначеним документом), виданим організацією, яку він представляє [5].

Ураховуючи викладене, журналіст як потерпілий від перешкоджання законній журналістській діяльності – це штатний або позаштатний творчий працівник, який професійно систематично збирає, одержує, створює, поширює, зберігає, обробляє інформацію для її поширення через інформаційну організацію, яку він представляє. Таке визначення цілком відповідає визначенню професійної діяльності журналіста, наведеної у примітці до статті 345-1 КК України. Там же зазначається, що статус журналіста або його належність до засобів масової інформації підтверджується редакційним або службовим посвідченням чи іншим документом, виданим засобами масової інформації, його редакцією або професійною чи творчою спільнотою журналістів.

На думку деяких авторів, потерпілим від перешкоджання професійній діяльності журналіста можуть бути не тільки журналіст, а й його близькі родичі, які зазнали психічного або фізичного тиску, а також ЗМІ в особі групи журналістів або медіа організації, права яких порушуються [6, с. 64; 7, с. 118; 1, с. 24-25]. Така позиція потребує уточнення. Дійсно, на практиці потерпілими від цього злочину (перш за все в контексті кримінального процесу) можуть бути визнані і близькі родичі, і організація, яку представляє журналіст, і інші особи, адже злочином їм може бути заподіяна певна шкода, проте якщо казати про потерпілого (а якщо бути точним, то спеціального потерпілого) як ознаку складу злочину, що розглядається, то ним може бути тільки журналіст, адже законодавець у тексті статті 171 КК України зазначив, що цей злочин може бути вчинений тільки стосовно журналіста, а не якихось інших осіб. Якщо б він уважав за необхідне визнати спеціальним потерпілим від цього злочину близьких осіб журналіста, то про них було б зазначено в тексті норми, як це було зроблено в статті 345-1 КК України («Погроза або

насильство щодо журналіста»). До речі, випадки психічного або фізичного тиску стосовно близьких родичів журналіста мають бути кваліфіковані саме за статтею 345-1, а не 171 КК України. Тому на цей момент підстав для розширеного тлумачення особи потерпілого від цього злочину не існує.

Потерпілим від злочину, передбаченого в статті 114-1 КК України, є Збройні сили України, інші військові формування, їх підрозділи, окремі військовослужбовці та члени інших військових формувань.

Відповідно до положень статті 1 Закону України «Про Збройні сили України» від 06.12.1991 № 1934-ХІІ Збройні сили України – це військове формування, на яке відповідно до Конституції України покладаються оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності й недоторканості. Структуру Збройних сил України складають:

1. Генеральний штаб Збройних сил України як головний орган військового управління.

2. Об'єднаний оперативний штаб Збройних сил України як орган управління міжвидовими та міжвідомчими угрупованнями військ (сил).

3. Види Збройних сил України – Сухопутні війська, Повітряні сили, Військово-Морські сили;

4. З'єднання, військові частини, військові навчальні заклади, установи та організації, що не належать до видів Збройних сил України.

5. Окремий рід військ – Високомобільні десантні війська Збройних сил України.

6. Окремий рід сил – Сили спеціальних операцій Збройних сил України.

Організаційно Збройні сили України складаються з органів військового управління, з'єднань, військових частин, військових навчальних закладів, установ та організацій.

Особовий склад Збройних сил України складається з військовослужбовців і працівників Збройних сил України [8].

Що стосується інших військових формувань, то на сьогодні єдиного їх переліку в законодавстві не існує. Відповідно до положень статті 1 Закону України «Про оборону України» від 06.12.1991 № 1932-ХІІ військове формування – це створена відповідно до законодавства України сукупність військових з'єднань і частин та органів управління ними, які комплектуються військовослужбовцями й призначені для оборони України, захисту її суверенітету, державної незалежності й національних інтересів, територіальної цілісності й недоторканності в разі збройної агресії, збройного конфлікту чи загрози нападу шляхом безпосереднього ведення воєнних (бойових) дій. У статті 12 цього ж закону зазначається, що участь в обороні держави разом зі Збройними силами України беруть у межах своїх повноважень інші військові формування, утворені відповідно до законів України, Державна спеціальна служба транспорту, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, а також відповідні правоохоронні органи [9].

У статті 4 Закону України «Про основи національної безпеки України» від 19.06.2003 № 964-ІV зазначається, що суб'єктами забезпечення національної безпеки є Збройні сили України, Служба безпеки України, Служба зовнішньої

розвідки України, Державна прикордонна служба України та інші військові формування, утворені відповідно до законів України [10].

У літературі зазначається, що до інших військових формувань слід відносити: Службу безпеки України, Службу зовнішньої розвідки України, Управління державної охорони України, Державну прикордонну службу України, Національну гвардію України, Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту України та інші військові формування, утворені відповідно до законів України [11].

А. Герасимов та О. Шаталова виділяють такі ключові ознаки військових формувань: комплектування військовослужбовцями; призначення для оборони й у разі збройної агресії, збройного конфлікту; ведення воєнних (бойових) дій. В українському законодавстві, зазначають ці дослідники, такі ознаки виражаються досить суперечливо й не дають можливості чітко визначати такі структури. Так, за ознакою «комплектування військовослужбовцями» згідно з профільними законами до військових формувань належать: Збройні сили, Служба зовнішньої розвідки, Внутрішні війська Міністерства внутрішніх справ, Служба безпеки України, Державна прикордонна служба, Державна спеціальна служба транспорту, Управління державної охорони. Разом з тим, законодавчо встановлений статус військових формувань мають тільки Збройні сили та Служба зовнішньої розвідки. Статус Внутрішніх військ взагалі не визначено. Решта структур мають статус правоохоронних органів спеціального призначення [12]. Зазначимо, що на сьогодні правовий статус колишній Внутрішніх військ урегульовано, вони відносяться до підрозділів Національної гвардії України й відповідно до Закону України «Про Національну гвардію України» від 13.03.2014 № 876-VII відносяться до військових формувань. Проте очевидно, що нормативне визначення військових формувань ще потребує вдосконалення та більш чіткого визначення правового статусу окремих структур. Для відповіді на питання, чи відноситься та чи інша структура до військових формувань, слід ретельно вивчати нормативно-правові акти, що регулюють їх діяльність.

Законодавець використовує для поєднання зазначених видів потерпілих сполучник «та» а також уживає термін «військове формування» у множині, що при буквальному тлумаченні дає підстави стверджувати, що для притягнення до кримінальної відповідальності за статтею 114-1 КК України винна особа повинна перешкоджати одночасно і діяльності Збройних сил України, і діяльності кількох військових формувань. Звичайно, судова практика свідчить, що для деяких судів це не є перешкодою для притягнення до кримінальної відповідальності за цей злочин, проте вважаємо, що для точності кримінального закону, однакового розуміння та застосування кримінально-правової норми, сполучник «та» доцільно замінити на «або», а словосполучення «інших військових формувань» – на «іншого військового формування».

Окремі автори висловлюють пропозицію розширити коло суб'єктів, перешкоджання діяльності яких утворює склад цього злочину,

передбачивши в диспозиції статті 114-1 КК України відповідальності за перешкоджання в особливий період діяльності не лише Збройних сил України чи інших військових формувань, але й об'єктів національної економіки, органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, сил цивільного захисту, підприємств, установ й організацій, а також виконанню громадянами України свого конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України. Такий підхід обґрунтовується положеннями частини 3 статті 17 Конституції України, відповідно до якої забезпечення державної безпеки й захист державного кордону України покладаються також на правоохоронні органи держави. Значна кількість останніх (МВС України, прокуратура) не входять до системи Збройних сил України й не є військовими формуваннями, але разом з останніми беруть участь в обороні держави (стаття 12 Закону України «Про оборону України»), яка базується на готовності та здатності органів державної влади, усіх ланок воєнної організації України, органів місцевого самоврядування, єдиної системи цивільного захисту, національної економіки до переведення (за необхідності) з мирного на воєнний стан та відсічі збройній агресії, ліквідації збройного конфлікту, а також готовності населення й території держави до оборони (стаття 2 Закону України «Про оборону України») [13, с. 161].

З приводу такої пропозиції вважаємо за необхідне висловити кілька зауважень. По-перше, потреби у включенні до складу злочину, передбаченого в статті 114-1 КК України, такого спеціального потерпілого як правоохоронні органи, немає, оскільки кримінальна відповідальність за перешкоджання діяльності працівника правоохоронного органу передбачено в статті 343 КК України, незалежно від того, в особливий період учиняються такі дії, чи ні. По-друге, кримінальна відповідальність за статтею 114-1 КК України за умови сприйняття законодавцем наведеної пропозиції буде пов'язана з перешкоджанням законній діяльності певних спеціальних потерпілих, скільки з певним специфічним видом діяльності – обороною держави, незалежно від того, хто таку діяльність здійснює. Для кращого сприйняття норми, точності й лаконічності викладення матеріалу в такому випадку доцільно вказувати не розширене, фактично не обмежене коло потерпілих, а певний вид діяльності, перешкоджання якому утворюватиме склад злочину. Такий підхід дозволить усунути недоліки й сучасної редакції статті 114-1 КК України, адже в літературі неодноразово зазначалося, що діяльність Збройних сил України різнопланова й включає в себе не тільки діяльність із захисту країни, а й, наприклад, господарську. Тож дослідники пропонують конкретизувати вид діяльності, який підлягає кримінально-правовому захисту в цій нормі [14, с. 104; 13, с. 162; 15, с. 272].

Спеціальними потерпілими у складі злочину, передбаченого в статті 170 КК України є професійна спілка, політична партія, громадська організація або їх органи. Як і у випадку з попередніми спеціальними потерпілими, законодавець уживає відповідні терміни в множині, що навряд чи сприятиме правильному розумінню змісту цієї норми.

Перешкоджання може здійснюватися як відповідному об'єднанню в цілому (наприклад, незаконна відмова в наданні державного фінансування політичній партії), так і органу, який його представляє (наприклад, ненадання приміщення первинній організації профспілки) або окремому членові такого об'єднання (наприклад, перешкоджання членові громадського об'єднання проводити агітацію за вступ до такого об'єднання).

Відповідно до положень статті 1 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» від 15.09.1999 № 1045-XIV професійна спілка (профспілка) – це добровільна неприбуткова громадська організація, що об'єднує громадян, пов'язаних спільними інтересами за родом їх професійної (трудової) діяльності (навчання). Відповідно до статуту профспілки можуть створюватися профспілковий орган (через який вона здійснює свої повноваження), організації профспілки (її організаційні ланки) та первинні організації профспілки (добровільне об'єднання членів профспілки, які зазвичай працюють на одному підприємстві, в установі, організації незалежно від форми власності й виду господарювання або у фізичної особи, яка використовує найману працю, або забезпечують себе роботою самостійно, або навчаються в одному навчальному закладі).

Для виконання своїх статутних завдань профспілки, їх організації (якщо це передбачено статутом) мають право на добровільних засадах створювати об'єднання (ради, федерації, конфедерації тощо) за галузевою, територіальною або іншою ознакою (стаття 8 зазначеного закону).

Членом профспілки є особа, яка входить до складу профспілки, визнає її статут та сплачує членські внески. Відповідно до положень статті 7 цього ж закону членами профспілок можуть бути особи, які працюють на підприємстві, в установі або організації незалежно від форм власності й видів господарювання, у фізичної особи, яка використовує найману працю, особи, які забезпечують себе роботою самостійно, особи, які навчаються в навчальному закладі. Статутом (положенням) профспілки може бути передбачено членство в профспілці осіб, зайнятих творчою діяльністю, членів фермерських господарств, фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, а також осіб, які навчаються в професійно-технічних або вищих навчальних закладах, осіб, які звільнилися з роботи чи служби у зв'язку з виходом на пенсію або які тимчасово не працюють [16].

Політична партія – це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян – прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню й вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах (стаття 2 Закону України «Про політичні партії в Україні» від 05.04.2001 № 2365-III). Політичні партії можуть створювати відповідно до статуту первинні осередки, обласні, міські, районні організації.

Членом політичної партії може бути лише громадянин України, який відповідно до Конституції України має право голосу на виборах. Законодавство встановлює ряд обмежень щодо членства в політичній партії. Так, громадянин України може бути членом одночасно лише однієї

політичної партії. Не можуть бути членами політичних партій судді, прокурори, поліцейські, співробітники Служби безпеки України, військовослужбовці, працівники органів доходів і зборів, персонал Державної кримінально-виконавчої служби України, працівники Національного антикорупційного бюро України, державні службовці у випадках, передбачених Законом України «Про державну службу». На час перебування на зазначених посадах або службі члени політичної партії зупиняють членство в цій партії [17].

Відповідно до Закону України «Про громадські об'єднання» від 22.03.2012 № 4572-VI громадське об'єднання – це добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів. Вони бувають двох видів: громадська організація (засновниками та членами/учасниками якого є фізичні особи) та громадська спілка (засновниками якого є юридичні особи приватного права, а членами/учасниками – юридичні особи приватного права та фізичні особи). Громадське об'єднання зі статусом юридичної особи відповідно до статуту може мати відокремлені підрозділи.

Членами (учасниками) громадської організації, крім молодіжної та дитячої, можуть бути фізичні особи, які досягли 14 років. Вік членів молодіжної, дитячої організації визначається її статутом у межах, установлених законом. Членами (учасниками) громадської спілки можуть бути юридичні особи приватного права, у тому числі громадські об'єднання зі статусом юридичної особи, фізичні дієздатні особи, які досягли 18 років [18].

Висновки. Ураховуючи викладене, можна дійти висновку, що ознаки потерпілого в деяких складах злочинів, що полягають у перешкоджанні законній діяльності, викладено з порушенням принципів кримінального права, а тому потребують удосконалення.

Використані джерела:

1. Безпала Я. С. Кримінально-правові проблеми визначення потерпілого від перешкоджання законній професійній діяльності журналістів / Я. С. Безпала // Форум права. – 2013. – № 3. – С. 22-27.
2. Вереша Р. В. Перешкоджання законній професійній діяльності журналістів (коментар до ст. 171 КК України) / Р. В. Вереша // Вісник Академії адвокатури України. – 2009. – № 2. – С. 86-89.
3. Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів : Закон України від 23.09.1997 № 540/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 50. – Ст. 302.
4. Бухтатий О. Є. Свобода слова та правові аспекти посилення відповідальності за перешкоджання професійній діяльності журналіста / О. Є. Бухтатий // Стратегічні пріоритети. – 2014. – № 1. – С. 10-17.
5. Костенко Л. Кримінальна відповідальність за перешкоджання журналістській діяльності [Електронний ресурс] / Л. Костенко // Юридичний журнал. – 2008. – № 12. – С. 12-15. – Режим доступу : <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3078>.

6. Красильникова Е. В. Воспрепятствование законной профессиональной деятельности журналистов / Е. В. Красильникова. – М. : Юрлитинформ, 2009. – 176 с.
7. Буряк К. М. Потерпілий у злочині перешкоджання законній професійній діяльності журналіста / К. М. Буряк // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. – 2015. – № 6. – С. 113-119.
8. Про Збройні сили України : Закон України від 06.12.1991 № 1934-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 9. – Ст. 108.
9. Про оборону України : Закон України від 06.12.1991 № 1932-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 9. – Ст. 106.
10. Про основи національної безпеки України : Закон України від 19.06.2003 № 964-ІV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 351.
11. Кундеус В. Г. Правові підстави кримінальної відповідальності за перешкоджання законній діяльності Збройних сил України та інших військових формувань [Електронний ресурс] / В. Г. Кундеус // Пріоритети національного реформування держави і права: теорія та практика : зб. матеріалів Міжнар. юрид. наук.-практ. Інтернет-конф. : тези наук. доп. (8 жовт. 2014 р.). – Режим доступу : http://www.legalactivity.com.ua/index.php/index.php?option=com_content&view=article&id=887%3A240914-10&catid=107%3A5-1014&Itemid=132&lang=ru.
12. Герасимов А. Унормування поняття військових формувань та вироблення системних підходів до їх визначення і здійснення керівництва ними [Електронний ресурс] / А. Герасимов, О. Шаталова // Сайт Національного інституту стратегічних досліджень. – Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/monitor/mart2009/9.htm>.
13. Чорний Р. Проблеми удосконалення закону України про кримінальну відповідальність за перешкоджання законній діяльності Збройних сил України та інших військових формувань / Р. Чорний // Национальный юридический журнал: теория и практика. – 2015. – № 1. – С. 159-162.
14. Мармура О. З. Деякі проблеми тлумачення положень статті 114-1 КК України / О. З. Мармура // Забезпечення єдності судової практики у кримінальних справах у контексті подій 2013-2014 років в Україні: матеріали міжнародного симпозіуму (Львів, 24-25 жовтня 2014 року). – К., 2014. – С. 103-105.
15. Пилипенко Є. В. Щодо обґрунтованості криміналізації перешкоджання законній діяльності Збройних сил України та інших військових формувань / Є. В. Пилипенко // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2016. – № 1. – С. 267-277.
16. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності : Закон України від 15.09.1999 № 1045-ХІV // Відомості Верховної Ради. – 1999. – № 45. – Ст. 397.
17. Про політичні партії в Україні : Закон України від 05.04.2001 № 2365-ІІІ // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 23. – Ст. 118.
18. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 1. – Ст. 1.

Стаття надійшла до редколегії 15.10.2016

Пилипенко Е.В. Потерпевший как обязательный признак препятствования законной деятельности

Статья посвящена анализу специального потерпевшего как признака состава преступления, представляющих собой препятствование законной

деяльності. На основі проведеного аналізу пропонуються змінення в кримінальне законодавство по визначенню ознак потерпілого в зазначених складах злочинів.

Ключевые слова: *препятствование, законная деятельность, войсковое формирование, журналист.*

Pylypenko Ye.V. Victim as a compulsory feature of the obstruction of the legal activity

The article aims to analyze a special victim as a feature of the components of the crimes that are in obstructing the legal activity.

It is determined that a special victim as a compulsory feature of the components of the crime is not distinguished in every crime on obstructing the legal activity. Thus, the victim of the obstruction of the realization of religious rites may be any person, who implements such activities; the legislation does not impose any limitations concerning implementation of activities. At the same time other types of obstruction may be committed against persons strictly determined by the legislation. Thus, the victims of obstructing the activity of the Armed Forces of Ukraine and other military formations may be only the members of these formations; only the professional journalist may be victim of the obstruction of the legal professional activity of journalists; and victims of obstructing the activity of trade unions, political parties, non-governmental organizations may be trade unions, political parties, non-governmental organizations and their bodies.

It is reported that the journalist as a victim of obstructing the legal journalistic activity is the staff or freelance worker who professionally and systematically collects, receives, creates, distributes, stores, processes the information in order to disseminate it through the information agency he/she represents.

In the articles 114-1 and 170 of the Criminal Code of Ukraine the legislator uses the terms "military formation", "trade union", "political party", "non-governmental organization" in plural. The literal interpretation of these terms may lead to the incorrect conclusion that in order to be criminally liable the offender must commit obstructing the activity of several such victims. For the purpose of correct understanding of criminal and legal regulations the author proposes to change the wording of the appropriate articles and determine those terms in singular. Also it is proposed to change the conjunction "and" to "or" in the text of the article 114-1 of the Criminal Code of Ukraine.

Key words: *obstruction, legal activity, military formation, journalist.*

УДК 343.2(477)(048.83)

**М. В. Карчевський,
А. С. Кудінов**

ЕФЕКТИВНІСТЬ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ

На основі теоретичних засад раціональної парадигми кримінального права та концепції кримінально-правового регулювання Луганський державний університет внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка (передислокований до м. Суми та м. Миколаїв, з жовтня 2016 – до м. Северодонецьк) спільно з Луганським місцевим осередком громадської організації «Всеукраїнська асоціація кримінального права» організував дослідження думки експертів. Останнім було